

ראש השנה א:א – א:ד

פרק א: משנה א

ארבעה ראשי שנים הם:

- (1) באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים.
- (2) באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה.
- (3) **רבי אלעזר ורבי שמעון** אומרים: באחד בתשרי. באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמטין וליזבלות, לנטיעה ולירקות.
- (4) באחד בשבט, ראש השנה לאילן, כדברי **בית שמאי**. **בית הלל** אומרים: בחמשה עשר בו.

פרק א: משנה ב

בארבעה פרקים העולם נדון:

- (1) בפסח על התבואה,
- (2) בעצרת על פרות האילן,
- (3) בראש השנה כל באי העולם עוברין לפני כבני מרון, שנאמר: היוצר יחד לבם, המבין אל כל מעשיהם" (תהלים לג).
- (4) ובחג נדוניה על המים.

פרק א: משנה ג

על ששה חדשים השלוחין יוצאין:

- (1) על ניסן מפני הפסח, (2) על אב מפני התענית,
 - (3) על אלול מפני ראש השנה, (4) על תשרי מפני תקנת המועדות,
 - (5) על כסלו מפני חנכה, (6) ועל אדר מפני הפורים.
- וכשהיה בית המקדש קיים, יוצאין אף על איר מפני פסח קטן.

פרק א: משנה ד

על שני חדשים מחללין את השבת: (1) על ניסן (2) ועל תשרי, שבהן השלוחין יוצאין לסוריא, ובהן מתקנין את המועדות. וכשהיה בית המקדש קיים, מחללין אף על כלן מפני תקנת הקרבן.

ראש השנה א:ה – א:ח

פרק א: משנה ה

בין שְׁנֵי נְרָאָה בְּעֵלִיל בֵּין שְׁלֹא נְרָאָה בְּעֵלִיל, מְחַלְלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת.
רבי יוסי אומר: אם נְרָאָה בְּעֵלִיל, אִין מְחַלְלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת.

פרק א: משנה ו

מַעֲשֶׂה שֶׁעָבְרוּ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים זוּג, וְעָכְבוּ רַבִּי עֲקִיבָא בְּלוּד.
שָׁלַח לוֹ רַבִּין גַּמְלִיאֵל: אִם מְעַכְבֵּי אֶתְּךָ אֶת הַרְבֵּים,
נִמְצְאָתְךָ מִכְשָׁלִין לְעֵתִיד לְבָא.

פרק א: משנה ז

אָב וּבְנוֹ שֶׁרָאוּ אֶת הַחֹדֶשׁ, יִלְכוּ.
לֹא שֶׁמְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה,
אֲלֵא שְׂאֵם יִפְסֹל אֶחָד מֵהֶן, יִצְטָרֵף הַשְּׁנַיִם עִם אֲחֵר.
רבי שמעון אומר: אָב וּבְנוֹ וְכֹל הַקְּרוּבִין, כְּשֶׁרִין לְעֵדוּת הַחֹדֶשׁ.
אָמַר **רבי יוסי**: מַעֲשֶׂה בְּטוֹבִיָּה הַרּוֹפֵא, שֶׁרָאָה אֶת הַחֹדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם,
הוּא וּבְנוֹ וְעַבְדּוֹ מְשַׁחֲרֵר,
וְקָבְלוּ הַכֹּהֲנִים אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, וּפְסָלוּ אֶת עַבְדּוֹ.
וְכִשְׁבָּאוּ לִפְנֵי בֵּית דִּין, קָבְלוּ אוֹתוֹ וְאֶת עַבְדּוֹ, וּפְסָלוּ אֶת בְּנוֹ.

פרק א: משנה ח

אֵלוֹ הֵן הַפְּסוּלִין: הַמְּשַׁחֵק בְּקַבֵּיא, וּמְלוֹי בְּרַבִּית,
וּמְפָרִיחֵי יוֹנִים, וְסוֹחְרֵי שְׁבִיעִית, וְעַבְדִּים.
זֶה הַפְּלִל: כָּל עֵדוּת שֶׁאִין הָאִשָּׁה כְּשֶׁרָה לָּהּ, אִף הֵן אִינֵן כְּשֶׁרִים לָּהּ.

ראש השנה א:ט – ב:ג

פרק א: משנה ט

מי שְׁרָאָה אֶת הַחֹדֶשׁ וְאִינוּ יָכוֹל לְהֵלֵךְ,
מוֹלִיכִין אוֹתוֹ עַל הַחֲמוֹר, אֶפְלוּ בְמִטָּה.
וְאִם צוּדָה לָהֶם, לוֹקְחִין בְּיָדָם מִקְלוֹת.
וְאִם הֵיטָה דֶרֶךְ רַחוּקָה, לוֹקְחִין בְּיָדָם מְזוֹנוֹת,
שֶׁעַל מַהֲלָךְ לַיְלָה וַיּוֹם מְחַלְלִין אֶת הַשַּׁבָּת וַיּוֹצֵאִין לְעֵדוֹת הַחֹדֶשׁ,
שֶׁנֶּאֱמַר: "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם" (ויקרא כג).

פרק ב: משנה א

אִם אֵינָן מְכִירִין אוֹתוֹ, מְשַׁלְּחִין אַחֵר עִמּוֹ לְהַעֲדוֹ.
בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֵדוֹת הַחֹדֶשׁ מִכָּל אָדָם.
מִשְׁקַלְקְלוּ הַמֵּינִין, הַתְּקִינוּ שְׁלֵא יְהוּ מְקַבְּלִין אֶלָּא מִן הַמְּכִירִים.

פרק ב: משנה ב

בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשִׂיאִין מִשׁוּאוֹת.
מִשְׁקַלְקְלוּ הַכּוֹתִים, הַתְּקִינוּ שֶׁיְהוּ שְׁלוּחִין יוֹצֵאִין.

פרק ב: משנה ג

בִּיצַד הָיוּ מְשִׂיאִין מִשׁוּאוֹת?
מְבִיאִין כְּלִנְסָאוֹת שֶׁל אֶרֶז אֶרְכִין וְקָנִים
וְעֵצִי שְׁמֹן וְנִעְרַת שֶׁל פֶּשֶׁתָן וְכוּרְךְ בְּמִשְׂיָחָה,
וְעוֹלָה לְרֵאשׁ הָהָר וּמִצִּית בָּהֶן אֶת הָאוֹר, וּמוֹלִיךְ וּמְבִיא וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד,
עַד שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵן בְּרֵאשׁ הָהָר הַשֵּׁנִי,
וְכֵן בְּרֵאשׁ הָהָר הַשְּׁלִישִׁי.

ראש השנה ב:ד – ב:ז

פרק ב: משנה ד

ומאין היו משיאין משואות?
מהר המושחה לסרטבא, ומסרטבא לגרופינא, ומגרופינא לחורן,
ומחורן לבית בלתין, ומבית בלתין לא זזו משם,
אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד
עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש.

פרק ב: משנה ה

חצר גדולה היתה בירושלים, ובית יעזק היתה נקראת,
ולשם כל העדים מתכנסים, ובית דין בודקין אותם שם.
וסעודות גדולות עושין להם בשביל שיהו רגילין לבא.
בראשונה לא היו זזין משם כל היום,
התקין רבו גמליאל הזקן שיהו מהלכין אלפים אמה לכל רוח.
ולא אלו בלבד, אלא אף החכמה הבאה לילד,
והבא להציל מן הדלקה ומן הגיס ומן הנהר ומן המפלת,
הרי אלו כאנשי העיר, ויש להם אלפים אמה לכל רוח.

פרק ב: משנה ו

ביצד בודקין את העדים?
זוג שבא ראשון, בודקין אותו ראשון.
ומכניסין את הגדול שבהן ואומרים לו: אמור, ביצד ראית את הלבנה?
לפני החמה או לאחר החמה? לצפונה או לדרומה?
כמה היה גבוה ולאין היה נוטה? וכמה היה רחב?
אם אמר: "לפני החמה", לא אמר כלום.
ואחר כך היו מכניסים את השני ובודקין אותו.
אם נמצאו דבריהם מכוונים, עדותן קימת.
ושאר כל הזוגות שואלין אותם ראשי דברים, לא שהיו צריכין להן,
אלא כדי שלא יצאו בפחי נפש, בשביל שיהו רגילים לבא.

פרק ב: משנה ז

ראש בית דין אומר: "מקדש", וכל העם עונין אחריו: "מקדש מקדש".

בין שְׁנֵי נְרָאָה בְּזִמְנוֹ בֵּין שְׁלֹא נְרָאָה בְּזִמְנוֹ, מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ.
רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: אִם לֹא נְרָאָה בְּזִמְנוֹ, אֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ,
שְׂכַבְר קִדְשׁוֹהוּ שְׁמַיִם.

ראש השנה ב:ח – ג:ב

פרק ב: משנה ח

דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכתל בעליתו, שבהן מראה את ההדיטות ואומר: "הכזה ראית או כזה?". מעשה שבאו שנים ואמרו: "ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב". אמר רבי יוחנן בן נורי: עדי שקר הם. כשבאו ליבנה קבלן רבן גמליאל ועוד באו שנים ואמרו: "ראינוהו בזמנו, וביל עבורו לא נראה", וקבלן רבן גמליאל. אמר רבי דוסא בן הרפינס: עדי שקר הו, היאך מעידין על האשה שילדה, ולמחר כרסה בין שניה? אמר לו רבי יהושע: רואה אני את דבריך.

פרק ב: משנה ט

שלח לו רבן גמליאל: גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעוטיך ביום הכפורים שחל להיות בחשבונך. הלך ומצאו רבי עקיבא מצר, אמר לו: יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי, שנאמר: "אלה מועדי ה' מקראי קדש, אשר תקראו אתם" (ויקרא כג), בין בזמנו בין שלא בזמנו, אין לי מועדות אלא אלו. בא לו אצל רבי דוסא בן הרפינס, אמר לו: אם באין אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל, צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו, שנאמר: "ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל" (שמות כד). ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים? אלא ללמד, שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל, הרי הוא כבית דינו של משה. נטל מקלו ומעוטי בידו, והלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכפורים להיות בחשבונו. עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו, אמר לו: "בא בשלום, רבי ותלמידי, רבי בחכמה, ותלמידי שקבלת דברי".

פרק ג: משנה א

ראוהו בית דין וכל ישראל,

נְחַקְרוּ הָעֵדִים, וְלֹא הִסְפִּיקוּ לֹאמֹר "מְקַדָּשׁ", עַד שֶׁחֲשָׁכָה, הֲרִי זֶה מְעַבֵּר.
רְאוּהוּ בֵּית דִּין בְּלִבָּד,
יַעֲמְדוּ שְׁנַיִם וְיַעֲיִדוּ בְּפָנֵיהֶם, וְיֹאמְרוּ "מְקַדָּשׁ מְקַדָּשׁ".
רְאוּהוּ שְׁלֹשָׁה וְהוּ בֵּית דִּין,
יַעֲמְדוּ הַשְּׁנַיִם וְיֹשִׁיבוּ מִחֲבָרֵיהֶם אֶצֶל הַיָּחִיד וְיַעֲיִדוּ בְּפָנֵיהֶם,
וְיֹאמְרוּ "מְקַדָּשׁ מְקַדָּשׁ", שְׁאִין הַיָּחִיד נֶאֱמָן עַל יָדֵי עֲצָמוֹ.

פֶּרֶק ג': מִשְׁנָה ב

כָּל הַשּׁוֹפְרוֹת כְּשֶׁרִין חוּץ מִשָּׁל פְּרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהֲלֹא כָּל הַשּׁוֹפְרוֹת נִקְרְאוּ קָרוֹ?
שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּמִשְׁךָ בְּקָרוֹ הַיּוֹבֵל" (יְהוֹשֻׁעַ ו').

ראש השנה ג:ג – ג:ו

פרק ג: משנה ג

שופר של ראש השנה של יעל, פשוט, ופיו מצפה זהב, ושתי חצוצרות מן הצדדין. שופר מאריך וחצוצרות מקצרות, שמצות היום בשופר.

פרק ג: משנה ד

בתעניות, בשל זכרים, כפופין, ופיהן מצפה כסף, ושתי חצוצרות באמצע. שופר מקצר וחצוצרות מאריכות, שמצות היום בחצוצרות.

פרק ג: משנה ה

שוה היוכל לראש השנה לתקיעה ולברכות. **רבי יהודה** אומר: בראש השנה תוקעין בשל זכרים, וביובלות בשל יעלים.

פרק ג: משנה ו

שופר שנסדק ודבקו, פסול. דבק שברי שופרות, פסול. נקב וסתמו, אם מעכב את התקיעה, פסול, ואם לאו, כשר.

ראש השנה ג:ז – ד:ב

פרק ג: משנה ז

התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפֶּטֶס,
אם קול שופר שמע, יצא, ואם קול הברה שמע, לא יצא.
וכן מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת, או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת,
ושמע קול שופר או קול מגלה, אם כון לבו, יצא, ואם לאו, לא יצא.
אף על פי שזה שמע וזה שמע, זה כון לבו וזה לא כון לבו.

פרק ג: משנה ח

"והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו'" (שמות יז),
וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה?
אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה
ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים, ואם לאו, היו נופלין.
כיוצא בדבר אתה אומר: "עשה לך שרף ושנים אתו על נס,
והיה כל הנשוד וראה אתו וחי" (במדבר כא).
וכי נחש ממית, או נחש מחיה?
אלא, בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה
ומשעבדין את לבם לאביהו שבשמים, היו מתרפאים,
ואם לאו, היו נמוקים.
חרש, שוטה, וקטן, אין מוציאים את הרבים ידי חובתו.
זה הפלל: כל שאינו מחיב בדבר, אינו מוציא את הרבים ידי חובתו.

פרק ד: משנה א

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת,
במקדש היו תוקעים, אבל לא במדינה.
משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי,
שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין.
אמר רבי אלעזר: לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד.
אמרו לו: אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין.

פרק ד: משנה ב

ועוד זאת היתה ירושלים יתרה על יבנה:

שָׁכַל עֵיר שְׁהִיא רוֹאָה וְשׁוֹמֵעַת וְקִרְוֵבָה וְיִכּוֹלָה לְבֹא, תּוֹקֵעִין.
וּבִיבְנָה לֹא הָיוּ תּוֹקֵעִין אֶלָּא בְּבֵית דִּין בְּלִבָּד.

ראש השנה ד:ג – ד:ו

פרק ד: משנה ג

בראשונה היה הלולב נטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד.
משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהא לולב נטל במדינה שבעה זכר למקדש, ושיהא יום הגף כלו אסור.

פרק ד: משנה ד

בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום.
פעם אחת נשתהו העדים מלבא, ונתקלקלו הלויים בשיר.
התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה.
ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה, נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש.
משחרב בית המקדש,
התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל היום.
אמר רבי יהושע בן קרחה: ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי:
שאפלו ראש בית דין בכל מקום,
שלא יהו העדים הולכין אלא למקום הועד.

פרק ד: משנה ה

סדר ברכות:
אומר אבות וגבורות וקדשת השם, וכולל מלכויות עמהו, ואינו תוקע.
קדשת היום, ותוקע. זכרונות, ותוקע. שופרות, ותוקע.
ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים, דברי רבי יוחנן בן נורי.
אמר לו רבי עקיבא: אם אינו תוקע למלכויות, למה הוא מזכיר?
אלא אומר אבות וגבורות וקדשת השם,
וכולל מלכויות עם קדשת היום, ותוקע.
זכרונות, ותוקע. שופרות, ותוקע. ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים.

פרק ד: משנה ו

אין פוחתין מעשרה מלכויות, מעשרה זכרונות, מעשרה שופרות.
רבי יוחנן בן נורי אומר: אם אמר שלש שלש מכלן, יצא.
אין מזכירין זכרון מלכות ושופר של פרענות.
מתחיל בתורה ומשלים בנביא. רבי יוסי אומר: אם השלים בתורה, יצא.

ראש השנה ד:ז – תענית א:א

פרק ד: משנה ז

העובר לפני התבה ביום טוב של ראש השנה, השני מתקיע. ובשעת ההלל, ראשון מקרא את ההלל.

פרק ד: משנה ח

שופר של ראש השנה, אין מעבירין עליו את התחום, ואין מפקחין עליו את הגל, לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטין על פני המים, ואין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות, ובין בדבר שהוא משום לא תעשה. אבל אם רצה לתן לתוכו מים או יין, יתן. אין מעכבין את התינוקות מלתקוע, אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו. והמתעסק, לא יצא, והשומע מן המתעסק, לא יצא.

פרק ד: משנה ט

סדר תקיעות, שלש, של שלש שלש. שיעור תקיעה כשלש תרועות. שיעור תרועה כשלש יבבות. תקע בראשונה, ומשך בשניה כשתים, אין בידו אלא אחת. מי שברך ואחר כך נתמנה לו שופר, תוקע ומריע ותוקע שלש פעמים. כשם ששליח צבור חייב, כך כל יחיד ויחיד חייב. **רבן גמליאל** אומר: שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתו.

מסכת תענית

פרק א: משנה א

מאימתי מזכירין גבורות גשמים?
רבי אליעזר אומר: מיום טוב הראשון של חג.
רבי יהושע אומר: מיום טוב האחרון של חג.
אמר לו רבי יהושע:
הואיל ואין הגשמים אלא סימן קללה בחג, למה מזכיר?
אמר לו רבי אליעזר: אף אני לא אמרתי לשאול,
אלא להזכיר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בעונתו.
אמר לו: אם כן, לעולם יהא מזכיר!